

Чытанкі
паслякастрычніцкага
перыяду
1920 – 1930 гг.
XX ст.

Новыя выданні 1920-х гадоў

- «Лемантар»;
- «Роднае слова: Другая пасья лемантара кніга для чытання», «Роднае слова: Першая кніга» Сцяпана Некрашэвіча;
- чытанка «Родны край» Леанелы Чарняўскай;
- хрэстаматыя «Наша крыніца» Язэпа Лёсіка;
- «Першыя зярняткі: Беларускае граматыка для хатняга навучання» Сяргея Паўловіча;
- «Зорка: першая навука чытання і пісання для беларускіх дзетак» Аляксандры Смоліч і інш.

**Перадавымі
для свайго часу былі
дапаможнікі**

1.«Лемантар»

**2.«Роднае слова: Другая
пасля лемантара кніга
для чытання»**

**3.«Роднае слова: Першая
кніга»**

Сцяпана Некрашэвіча

«Лемантар»

(1922)

Сцяпан

Некрашэвіч

Будова (часткі) «Лемантара»

1. далітарны перыяд;
2. літарны перыяд;
3. паслялітарны перыяд.

Змест далітарнага перыяду «Лемантара»

-старонкі з сюжэтнымі
малюнкамі і практыкаваннямі для
пісьма элементаў літар (палачкі,
кручкі, петлі, авалы, паўавалы і
інш.) і для малявання, штрыхоўкі,
расфарбоўкі

Змест літарнага перыяду «Лемантара»

- старонкі з намалёванымі геаметрычнымі фігурамі, садавінай, гароднінай, парадметамі побыту, якія дзеці могуць самастойна вылепіць;
- старонкі для вывучэння літар у парадку частотнасці іх ужывання ў мове;
- старонкі для літар, якія адрозніваюць рускі і беларускі алфавіты;
- паралельна з вывучэннем літар і гукаў заданні для навучання пісьму.

Змест паслялітарнага перыяду «Лемантара»

- ТЭКСТЫ для чытання (прыказкі, прымаўкі, загадкі, забайлянкі, калыханкі, вершы і інш.);
- практыкаванні для пісання.

Метадычны апарат падручніка:

- пытанні і заданні маральнага характару;
- заданні на агульнае развіццё;
- заданні, звернутыя да непасрэднага вопыту дзіцяці;
- заданні міжпрадметнага характару.

**«Роднае слова:
Другая пасьяля
Лемантара кніга
для чытанья»**

(1922)

Сцяпан Некрашэвіч

Будова
«Роднага слова...»
С.Некрашэвіча

**- два раздзелы з
падраздзеламі**

Першы раздзел «Роднага слова...» С.Некрашэвіча

падраздзелы:

«Навокал нас»

«Дзіця»

«Хата і каля хаты»

«Па роднай краіне»

Тэксты першага раздзела «Роднага слова...» С.Некрашэвіча

**Большасць запазычана з расійскіх
крыніц.**

**У тэкстах падаюцца звесткі пра навакольны
свет:**

- пра хваробы (аб чаго бываюць і якія заразныя);
- пра сваякоў (як завуцца);
- пра хатнія абавязкі дзяцей;
- пра вясковы побыт, хатніх жывёл і птушак;
- пра старую і новую вёску, новы савецкі парадак і інш.

Другі раздзел «Роднага слова...» С.Некрашэвіча

падраздзелы:

«Восень»

«Зіма»

«Вясна»

«Лета»

Другі раздзел «Роднага слова...» С.Некрашэвіча

Мае практычную скіраванасць да
выхавання працавітага і дасведчанага ў
сялянскай працы будучага гаспадара.

У тэкстах апісваецца:

- сезонная праца селяніна («Што робіць селянін у кастрычніку»);
- святы пэўнай пары года («Сьвята першага мая»).

**«Роднае слова:
Першая кніга»**

(1923)

**Пад рэд. Сцяпана
Некрашэвіча**

Будова падручніка «Роднае слова: першая кніга» С.Некрашэвіча

7 тэматычных частак:

1. «Сям'я, школа»
2. «Поры года»
3. «Сярод жывёл»
4. «Сярод расьлін»
5. «Нежывая прырода»
6. «Па беламу сьвету»
7. «У грамадзе»

Змест падручніка «Роднае слова: першая кніга» С.Некрашэвіча

- пераклады (Л. Талстога, А.Пшчолкі);
- творы беларускіх аўтараў (Я.Коласа, Я.Купалы, М.Багдановіча, Я.Лёсіка, К.Каганца, М.Чарота, Ц.Гартнага, Ядвігіна Ш., У.Галубка, А.Гаруна і інш.);
- матэрыялы з чытанак «Родны край» Л.Чарняўскай, «Наша крыніца» Я.Лёсіка, «Другое чытанне...» Я.Коласа, «Родныя зярняты...» В.Ластоўскага

Жанравая разнастайнасць падручніка «Роднае слова: першая кніга» С.Некрашэвіча

- Казкі
- Загадкі, прыказкі, жарты
- Байкі
- Вершы
- Апавяданні
- Навукова-папулярныя
ТЭКСТЫ
- Задачы

**«Родны край:
Другая пасья
Лемантара кніга
для чытання»**

(1919)

Леаніла Чарняўская

«Родны край...»

Л. Чарняўскай

складалі творы:

Я. Коласа

Зм. Бядулі

А. Гаруна

Ц. Гартнага

М. Багдановіча

М. Гарэцкага

Л. Чарняўскай

Тэксты чытанкі «Родны край...» Л. Чарняўскай

- пазнавальныя артыкулы
- раздзелы з кнігі «Падарожжа па Палессі і Беларускаім краі»
- старонкі гісторыі Беларусі
- раздзел «Жыццё слаўных беларусаў»
- матэрыялы з жыцця беларускай дыяспары

**«Наша крыніца:
чытанне для
Беларускіх
школ»**

(1920)

Язэп Лёсік

Будова чытанкі
«Наша крыніца...»
Я. Лёсіка

4 раздзелы:
«Восень»
«Зіма»
«Лета»
«Вясна»

Змест чытанкі «Наша крыніца...» Я. Лёсіка

- творы беларускіх
пісьменнікаў
- пераклады рускіх і
ўкраінскіх аўтараў
- навукова-папулярныя
артыкулы

**Жанравая
разнастайнасць
чытанкі
«Наша крыніца...»
Я. Лёсіка**

- літаратурныя жанры**
- фальклорныя жанры**

Чытанка
«Наша крыніца...»
Я. Лёсіка

**- гэта нацыянальны
педагагічны
здабытак**

(З.Панасевіч)

**Чытанка
«Наша крыніца...»
Я. Лёсіка**

**характарызуецца
прынцыпамі:**

- навуковасці**
- пазнавальнасці**
- мастацкасці**

Літаратура:

1. **Беларуская дзіцячая літаратура : вучэб. дапам. / А. М. Макарэвіч і інш. ; пад агул. рэд. А. М. Макарэвіч, М. Б. Яфімавай. – Мінск : Выш. шк., 2008. – С. 24–39.**
2. **Антологія педагогічнай мыслі Беларускай ССР / составители : Э. К. Дорошевич, М. С. Мятельский, П. С. Солнцев. – М. : Педагогика, 1986. – 460 с.**

Крыніцы анімацыі

Пчела

http://img1.liveinternet.ru/images/attach/c/10/111/686/111686861_Babochki_i_drugie_nasekomuye_Kartinki_dlya_dekupazha_32.jpg